

Ecologische optimaal of maatschappelijk haalbaar

Draagt de corridor — Reinier Meijer — een te grote

In *Noorderbreedte* 1996-3 stond een lezenswaardig artikel over de Kalterbroeken. Voor dit terrein bestaan plannen om een deel van een hier globaal geprojecteerde ecologische verbinding te versterken door het bouwen van een bungalowpark. Dit klinkt in eerste instantie niet echt geloofwaardig. Niet alle natuur- en landschapsbeschermers zijn dan ook enthousiast over het samenbrengen van twee zo verschillende doelen. De betrokken ondernemers, de gemeente en hun adviseurs kiezen echter weloverwogen voor deze mix van functies, die ecologisch gezien weliswaar niet optimaal, maar maatschappelijk gezien wél aanvaardbaar is. Wat hen daarbij beweegt, wordt in dit artikel uiteengezet.

Het huidige akkerbouwgebied dat bestemd is voor het bungalowpark in de richting van Diever, foto Reinier Meijer

Het artikel uit *Noorderbreedte* is afgeleid van een rapport van dezelfde auteur, opgesteld op verzoek van de Natuurwerkgroep Diever. De werkgroep probeert hiermee haar bezwaren tegen het ontwikkelen van een bungalowpark op deze plek te onderbouwen. Zowel het rapport als het artikel geven weliswaar een uitstekende samenvatting van de eisen waaraan ecologische verbindingen moeten voldoen, maar het artikel geeft een streefbeeld voor een maximum aan natuurwaarden in de Kalterbroeken. Het oorspronkelijke idee voor de Kalterbroeken is echter duidelijk beperkter, al is het gebaseerd op hetzelfde beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Kalterbroeken

Kalterbroeken is een wat weidse naam voor een agrarisch gebied, direct ten westen van het dorp Diever, bij de buurtschap Kalteren. Het 'broek' in de naam is te danken aan het vroegere beekdal-

Kalterbroeken broek?

karakter van dit gebied rond de Kwasloot. Deze zijtak van de Wapserveense Aa ligt nu diep weggedoken tussen steile oevers. De huidige situatie in de Kalterbroeken is er een van een volledig gerationaliseerde waterlossing tussen grote percelen bouwland. Deze akkers en de Kwasloot met zijn steile oevers, spelen geen rol als ecologische verbinding. Dit deel van de Kwasloot is zelfs met een stuw van de rest van het beekdal van de Wapserveense Aa losgekoppeld. Direct naast de Kalterbroeken is een recreatieve visvijver, waaromheen een gedeeltelijk oude bosstrook ligt. Deze bosstrook is wel onderdeel van een bestaande ecologische verbinding.

Ecologische Hoofdstructuur

De EHS gaat uit van de gedachte dat we in Nederland nog aardig wat natuur hebben, maar dat die erg versnipperd in het land ligt. Versnipperde natuur brengt grote risico's met zich mee. Zo lijden soorten die voorkomen in een klein natuurgebied bijvoor-

beeld aan intelt. Daarnaast lopen ze kans om uit te sterven door toevallige veranderingen in de omstandigheden; in geïsoleerde natuurgebieden komen die soorten waarschijnlijk niet meer terug. In met elkaar verbonden natuurgebieden kan elke soort uit een eigen kerngebied wel alle geschikte natuurgebieden in de wijde omgeving bereiken. Het begrip 'ecologische hoofdstructuur' is door het rijk gepresenteerd in het Natuurbeleidsplan. De provincie Drenthe heeft in 1992 de EHS verder uitgewerkt in het Provinciale Natuurbeleidsplan. Daarin is een beknopte beschrijving opgenomen van de belangrijkste gewenste verbindingzones. Deze teksten gelden onder het voorbehoud dat voor elke corridor een gebiedsuitwerking wordt opgesteld. De aanduidingen op de kaart van het natuurbeleidsplan zijn niet meer dan indicaties van welke natuurgebieden met elkaar verbonden moeten worden. De beste plaats voor een verbinding is onderwerp van nadere studie.

Ecologische verbinding

Voor het begrip van de EHS zijn natuurdoeltypen van belang. Een aantal daarvan wordt uitvoerig beschreven in het artikel over de corridor Kalteren. Zo valt daaruit te leren dat om kerngebieden 'bos' te verbinden, opgaande beplanting zoals overhoekbosjes, houtwallen en houtsingels als verbindingzone nodig zijn. Elk natuurdoeltype kent zo zijn eigen soort verbinding.

Bij Kalteren ligt volgens het Natuurbeleidsplan Drenthe een kansrijke verbinding tussen het gebied Berkenheuvel, dat onderdeel uitmaakt van het Drents-Friese Woud, en het gebied Oosterzand bij Havelte. Dit zijn relatief hoog gelegen naald- en loofbosgebieden met heidevelden en vennen op schrale stuifzanden. Voor een ecologische verbindingzone hiertussen moet derhalve gezocht worden naar een keten van opgaande houtige elementen, een keten schrale bermen en ruigten en een keten van poelen, waterhoudende dobben, vennen en plasdrasoevers. Deze drie natuurtypen hoeven niet noodzakelijkerwijs naast elkaar te liggen, hoewel het wel ruimtebesparend kan zijn, vooral als er delen van de ecologische infrastructuur worden aangelegd.

Stuw in de Kwasloot, net buiten het geprojecteerde bungalowpark, foto Reinier Meijer

Maatschappelijk onaanvaardbaar

Eisen voor de verschillende typen ecologische verbindingen hoeven echter niet al te stringent te worden opgevat. Tenslotte liggen in een gebied als Berkenheuvel de heidevelden en vennetjes ook verspreid in het bos, hetgeen voor de onderlinge uit-

Het gebied bestemd voor het bungalowpark aan weerszijden van de gerationaliseerde waterlossing Kwasloot, foto Reinier Meijer

wisseling van soorten van elk van de verschillende natuurtypen ook niet optimaal is. Buiten natuurgebieden is met weinig middelen net zo goed het nodige mogelijk. Dit blijkt ook uit het gegeven dat het functioneren van sommige verbindingzones wordt omschreven als 'redelijk'. Een natuurbeeld waarin alle ecologische verbindingzones van het natuurbeleidsplan uit honderden meters brede stroken zouden moeten bestaan, is maatschappelijk onaanvaardbaar:

daarvoor is de grond in Nederland echt te schaars en te duur. Bovendien worden de grootste problemen buiten de natuurgebieden niet veroorzaakt door de breedte van de verbinding, maar vooral door de onderbrekingen in de route en de barrières als wegen, spoorwegen en kanalen.

Geen prioriteit

De verbinding Berkenheuvel-Oosterzand wordt in het natuurbeleidsplan gekenschetst als 'redelijk, plaatselijk is verbetering gewenst'. Hiermee wordt bedoeld dat er op dit moment exemplaren van verschillende soorten uit beide gebieden zijn die de

oversteek met succes maken. Ongetwijfeld zijn dit niet de meest kritische soorten, want de verbinding bestaat uit niet meer dan een keten van landschapselementen in agrarisch gebied. De gedeeltelijk oude bosstrook rond de recreatieve visvijver bij Kalteren is in die route nog het meest omvangrijke element. Helemaal aaneensluitend is de keten van landschapselementen niet. Bovendien kruist de ecologische verbinding onbeschermde een aantal wegen. Daar valt nog wat te verbeteren, maar binnen het geheel van alles wat er nog kan en moet gebeuren in het kader van de EHS, krijgt de verbinding Berkenheuvel-Oosterzand echter geen prioriteit. Dit heeft alles te maken met de beperkte beschikbaarheid van financiële middelen bij de provincie. Deze werkt aan een concept van de gebiedsvisie Wapserveense Aa. In het activiteitenplan komen de Kalterbroeken daarin slechts als 'te zijner tijd te verbeteren' aan de orde.

Bungalows bij zwembad

In Diever speelt verder het probleem van het onrendabele zwembad Aquatel, dat gelegen is tussen het dorp en de Kalterbroeken. De betrokken ondernemers zoeken naar mogelijkheden om meer bezoekers naar het zwembad te trekken. De komst van een bungalowpark bij het zwembad zal het aantal bezoekers ongetwijfeld doen toenemen. Diever is een fraaie gemeente waar echter al veel recreanten vertoeven. Het plannen van nóg een verblijfsaccommodatie ligt voor de provincie daarom niet direct voor de hand; de provincie ziet juist meer in het spreiden van accommodaties. Toch is er

